

Сергієнко Л. В. Дидактична гра як засіб формування професійної компетентності майбутнього фахівця / Л. В. Сергієнко // Матеріали регіональної науково-практичної конференції «Педагогічні вектори: В. О. Сухомлинський та сучасність». – Лисичанськ : ФОП Чернов О. Г. – 2018. – С. 265–269.

У статті окреслено шляхи формування професійної компетентності майбутнього фахівця через дидактичну гру, як методу навчання особливості Розглянуто її переваги та особливості як методу навчання, використання в навчальному процесі в системі формування комунікативної компетентності майбутнього фахівця.

Ключові слова: дидактична гра, професійна компетентність, навчання.

Сергієнко Лариса Василівна,
викладач української філології
ВП «Лисичанський педагогічний коледж
Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка»,
м. Лисичанськ

ДИДАКТИЧНА ГРА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Зміна соціально-економічних умов, моральних і культурних пріоритетів орієнтує сучасну освіту на формування творчої, мобільної, комунікабельної особистості. Значення, яке сьогодні надається комунікативним зв'язкам у міжособистісному й професійному спілкуванні, актуалізує проблему формування комунікативної компетентності, що належить до ключових, особливо значущих для професійного зростання людини. Її формування є одним із провідних завдань освітніх закладів, а в основу розробки державних стандартів освіти, у тому числі й чинних програм з філологічних дисциплін, покладено компетентнісний підхід до організації сучасного освітнього процесу. У такому контексті надзвичайно гостро постає питання відбору форм, методів і засобів навчання, спрямованих на формування комунікативної компетентності майбутнього вчителя загальноосвітньої школи як показника культури професійного мовлення, запоруки успіху фахівця будь-якої галузі на сучасному ринку праці, забезпечення його конкурентоспроможності. Особливо це стосується підготовки вчителя початкових класів, адже він закладає основи формування цілісної особистості.

Аналіз науково-педагогічної літератури показав, що важлива роль у вирішенні проблеми формування компетентності належить ігровим технологіям, адже саме гра значною мірою впливає на формування й розвиток особистості. Різні аспекти теорії ігрової діяльності розробляли філософи – Х.-Г. Гадамер, Й. Гейзінга, Г. Спенсер, М. Хайдеггер, Ф. Шіллер та ін., педагоги й психологи – Б. Ананьєв, Е. Берн, П. Блонський, А. Вербицький, Л. Виготський, Л. Вишнякова, С. Габрусевич, К. Гроос, Д. Ельконін, О. Запорожець, І. Коротяєва, І. Куліш, О. Леонтьєв, Ж. Піаже, С. Рубінштейн, Г. Селевко, А. Соловйова та ін., що дозволило визначити комунікативно-розвивальний потенціал дидактичної гри.

У професійному становленні вчителів початкових класів лінгводидактична підготовка стає пріоритетною. Виховувати, розвивати, формувати школяра як людину, індивідуальність, особистість, навчити його продуктивно мислити не можна без оволодіння рідною мовою як засобом спілкування.

Шляхи підвищення якості професійної підготовки вчителів у педагогічних ВНЗ передбачають піднесення не тільки теоретичного рівня знань про зміст і структуру початкового курсу рідної мови, сучасні методи й прийоми її викладання та розвитку усного й писемного мовлення молодших школярів, а й вироблення в студентів практично-методичних умінь, необхідних їм для навчання дітей мови, розвиток самостійності, інтересу до творчої педагогічної діяльності.

У вищій школі необхідно створити такі умови, які б дозволили студентів переконалися в значущості науки для індивідуального становлення майбутнього вчителя. Це у свою чергу слугуватиме базою для індивідуально-особистісного навчання майбутніх педагогів, яким сьогодні потрібна така методична підготовка, що б дозволяла вибрати певну методичну систему з низки існуючих і грамотно реалізувати її на практиці, володіти педагогічною рефлексією, різними способами методичної діяльності, умінням вести науково-дослідну роботу в процесі навчання дітей.

Для вчителя початкової школи сформована лінгвістична компетентність – важлива складова фахової підготовки, тому, виходячи зі своєрідності цієї моделі щодо розуміння навчальних мовних одиниць, для її реалізації провідними для педагогічних коледжів постають соціокультурний, комунікативно-діяльнісний, функційно-стилістичний, професійно орієнтований підходи. Важливим засобом упровадження цих підходів є дидактична гра, що дозволяє підвищити рівень формування комунікативної компетентності студентів педагогічного коледжу.

Гра – унікальний феномен загальнолюдської культури, вид діяльності в умовах ситуацій, спрямованих на відтворення й засвоєння суспільного досвіду, у якому складається й удосконалюється самоуправління поведінкою. У жодному виді діяльності людина не демонструє такого вираження своїх психофізичних, інтелектуальних ресурсів, як у грі. Саме тому вона повинна розширити свої межі в системі професійної підготовки.

Проблема вдосконалення методів навчання завжди була актуальною для педагогічної теорії й практики. Зусиллями багатьох учених (Я. Коменський, К. Ушинський, П. Блонський, С. Шацький, В. Сухомлинський та ін.) створено різні педагогічні концепції гри, які з часом були розвинені й розширені з урахуванням сучасної ситуації [1]. Так, В. Сухомлинський писав, що казка, гра животворне джерело дитячого мислення, благородних почуттів та устремлінь, що без гри немає і не може бути повноцінного розумового розвитку. Гра це величезне світле вікно, через яке в духовний світ дитини вливається життєдайний потік уявлень, понять. Гру він порівнював з іскоркою, що запалює вогник допитливості і любові до знань. Учений особливого значення надавав роботі над словом, адже дитяча думка розвивається у точному, виразному, емоційно-образному слові. Дитину треба вести до «джерел слова», щоб вона розуміла відтінки їх значень. Для того, щоб ця духовність не замулювалася, маємо речно берегти традиції, гарні починання, серед яких особливе місце посідають дитячі ігри і яким відведена виняткова роль у вихованні наших дітей любов до праці, краси, товарищкості й дружби, природи, всього найкращого, що нас оточує. На дитячих обличчях завжди має бути усмішка. Тільки тоді, коли наші діти гратимуться у «добрі» ігри, ми менше говоритимемо про дефіцит милосердя та співчуття у нашому суспільстві [2, С. 9–98].

Перевага дидактичної гри як методу навчання, що використовується поряд з іншими, полягає в тому, що вона потребує активності з боку кожного учасника, знімає психологічні бар'єри, сприяє подоланню різноманітних форм психологічного захисту. Отже, дидактична гра має значний комунікативний потенціал, оскільки залучає студентів до активної комунікації в навчально-виховному процесі. В ігровій ситуації виявляються індивідуальні здібності прийняття відповідальних рішень. Головною перевагою гри як методу є скорочення часу для накопичення досвіду.

Звертаючись до вчителів початкових класів, В. О. Сухомлинський говорив: «Ваше найважливіше завдання – закласти міцний фундамент знань. Настільки міцний, щоб учителям, які працюватимуть після вас, взагалі не треба було думати про фундамент» [3]. Приділяючи велику увагу «елементарній грамотності» учнів початкових класів, він радив учителям проводити найрізноманітніші вправи, в яких потрібні орфограми часто повторюються. Однак і таких вправ для опанування грамотністю недостатньо. «Ще раз підкреслюю, – говорив В. О. Сухомлинський, – дуже велике значення має ігровий матеріал у процесі навчання» [4, С. 34–37].

Сучасна психологія визначає, що гра охоплює всі періоди життя людини, що це не вікова ознака, а важлива форма її життєдіяльності. Із грою пов'язане все життя людини, змінюються лише мотиви гри, форми проведення, ступінь вияву почуттів та емоцій.

Література

1. Мамчур Л. Формування комунікативної компетентості вчителів початкових класів в умовах ВНЗ / Л. Мамчур // Проблеми підготовки

сучасного вчителя. – 2010. – № 2. – С. 99–105. – Режим доступу: udpu.org.ua/files/fahovi_vydannya/prob/2.pdf

2. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям // Сухомлинський В. О. Вибрані твори: в 5-ти т. – Т. 3. – К. : Рад. школа, 1977. – 639 с.

3. Сухомлинський В. О. Слово про слово / Сухомлинський В. О. // Вибр. твори. – К. : Рад. шк., 1976. – Т. 5. – 639 с.

4. Сухомлинський В. О. Слово рідної мови / В. О. Сухомлинський // Укр. мова і л-ра в шк. – 1989. – № 1. – С. 34–37.

5. Стрельніков В. Роль ігрових технологій навчання у професійному розвитку студентів / В. Стрельніков // Нові технології навчання : Наук.-метод. зб. – К. : Наук.-метод. центр вищої освіти, 2004. – Вип. 37. – С. 37–48.

6. Щербань П. М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Щербань П. М. – К. : Вища шк., 2004. – 206 с.